

УДК 343.9

DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2021.16.243742>

М. Г. Колодяжний,
канд. юрид. наук, старший наук.
співроб., завідувач відділу
кримінологічних досліджень
Науково-дослідного інституту
вивчення проблем злочинності імені
академіка В. В. Сташиса НАПрН
України

СИСТЕМА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ¹

У статті здійснена спроба систематизувати міжнародно-правові акти у сфері безпеки дорожнього руху. Окреслений його сучасний стан у світі. Указані загальні методологічні засади пізнання проблеми міжнародно-правового забезпечення у галузі, що вивчається. Виділені окремі складові методології дослідження безпосередньо системи міжнародно-правового забезпечення у вказаній сфері. Спираючись на ознаки системи законодавства, що має місце у теорії права, виділено низку характерних властивостей системи міжнародно-правового забезпечення транспортної безпеки. Це дало можливість запропонувати авторське визначення цього поняття. Система міжнародно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху представлена за допомогою класифікації відповідних міжнародних документів, які прийняті протягом останніх 70 років ООН, ВООЗ та іншими міжнародними інституціями. Їх поділ здійснений за предметом правового регулювання у загальній сфері безпеки дорожнього руху. Це дало можливість виділити вісім груп міжнародно-правових актів: щодо формування глобальної політики безпеки дорожнього руху; щодо створення одноманітності правил дорожнього руху; у сфері перевезення пасажирів та роботи пасажирського транспорту; у сфері перевезення вантажів; у сфері запобігання ДТП; у сфері безпеки дорожнього руху молоді; щодо інфраструктури автомобільного транспорту; щодо покарання осіб за кримінальні правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. Надані пропозиції щодо можливого доповнення чинних конвенцій з урахуванням сучасного стану розвитку транспортної галузі та запровадження нових технологій.

Ключові слова: міжнародно-правове забезпечення, система законодавства, безпека дорожнього руху, експлуатація транспорту.

¹ Примітка. Наукова стаття підготовлена у межах розробки фундаментальної теми дослідження «Стратегія запобігання правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні» відділу кримінологічних досліджень НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України.

Постановка проблеми. Безпека дорожнього руху вважається однією із найактуальніших соціальних проблем сучасності. Це стосується усіх без виключення країн світу. За даними ВООЗ (2018 р.), щорічно у світі відбувається понад 1,35 млн випадків смерті внаслідок ДТП. Це означає, що кожні 24 с у світі помирає одна людина, стаючи жертвою останніх. При цьому дорожньо-транспортний травматизм є першою причиною смерті серед дітей віком 5–14 років і молоді віком 15–29 років. Моніторинг ситуації щодо безпеки дорожнього руху на загальносвітовому рівні демонструє прямий кореляційний зв'язок соціально-економічного рівня розвитку конкретної країни й добробуту громадян, які у ній проживають, зі станом безпеки дорожнього руху. Зокрема, у країнах із низьким рівнем доходів пропорція питомої ваги транспортних засобів до випадків смерті від ДТП складає 1:13. Тоді як у державах із високим рівнем доходів таке співвідношення становить 40:7². Недарма ООН у Цілях сталого розвитку до 2030 р. закріплена ціль № 11. Вона передбачає, окрім іншого, забезпечити всім можливість користуватися безпечними, недорогими, доступними та екологічно стійкими транспортними системами на основі передусім підвищення безпеки дорожнього руху³.

Убезпечення дорожнього руху, зменшення випадків дорожньо-транспортного травматизму й смертності на дорогах, модернізація стандартів у сфері дорожньо-транспортної інфраструктури, удосконалення технологій і матеріалів, що використовуються в транспортній індустрії, не уявляються можливими без відповідного міжнародно-правового забезпечення. Саме визначення системи останнього на сучасному етапі здатне окреслити можливі шляхи його вдосконалення й приведення до транспортних реалій сьогодення.

² Global status report on road safety 2018: summary (2018). Geneva: World Health Organization. URL: <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/277370/WHO-NMH-NVI-18.20-eng.pdf?ua=1>.

³ Глобальні цілі сталого розвитку: 2015–2030 / Організація Об'єднаних Націй. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти міжнародно-правового забезпечення діяльності в анонсованій царині досліджували такі правники, як: М. М. Варава, О. В. Ільченко, С. В. Лопатін, В. Ю. Микулець, В. А. Мисливий, К. О. Полтава та ін.

На фундаментальному рівні проблеми автотранспортної злочинності досліджують науковці відділу кримінологічних досліджень НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, а саме: В. С. Батиргарєєва, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, Ю. Б. Данильченко, А. В. Калініна, М. С. Кисельова, О. В. Новіков, С. В. Панова, О. М. Самойлова, І. О. Христич, С. С. Шрамко. Разом із тим сучасний стан міжнародно-правового убезпечення дорожнього руху вивчений фрагментарно, несистемно й потребує подальших наукових розвідок.

Мета статті – вивчення системи міжнародно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху на підставі класифікації відповідних міжнародно-правових актів.

Виклад основного матеріалу. Загалом відстоюється принципова позиція, що дослідження зазначеної проблематики не може бути спрощеним і поверховим. Доволі часто науковці зводять міжнародно-правове забезпечення будь-якої діяльності, процесу, сфери відносин до перерахування основних міжнародно-правових актів. Однак такий підхід є апріорі невірним та з наукової точки зору непридатним для застосування. Глибоке пізнання певної проблеми потребує її ретельного дослідження. Тому методологія вивчення міжнародно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху загалом передбачає урахування щонайменше таких наукових параметрів: його істотних ознак й поняття, суб'єктів, об'єктів. Окремою його складовою вважається система цього забезпечення. Її вивчення дає підстави для з'ясування:

– важливості самої проблеми безпеки дорожнього руху;

- місця питань щодо безпеки дорожнього руху у загальній повістці обговорення світовою спільнотою глобальних соціальних проблем сучасності;
- широкої палітри нормативно-правових актів, які приймаються міжнародними інституціями та стосуються анонсованих питань;
- пробілів міжнародно-правового забезпечення окремих аспектів безпеки дорожнього руху, зумовленого високою динамікою розвитку автотранспортної промисловості, появою нових видів транспортних засобів й запровадженням сучасних технологій тощо.

Методологія ж пізнання безпосередньо системи міжнародно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту має враховувати:

- розуміння терміну «система» у контексті цього забезпечення;
- виділення його ознак й розроблення поняття;
- уточнення виду транспорту, міжнародно-правове забезпечення функціонування якого вивчається;
- здійснення чіткої упорядкованості відповідних міжнародно-правових актів;
- проведення класифікації таких міжнародно-правових джерел за визначеним критерієм (підставою) для більш точного розуміння їх різноманіття й спрямованості на врегулювання певних напрямів діяльності загальної сфери безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту;
- надання короткої характеристики найбільш значущих міжнародно-правових актів передусім для безпеки дорожнього руху загалом й автотранспортної галузі, зокрема.

Зазвичай у літературі з теорії права система законодавства інтерпретується як уся система чинних й взаємодіючих нормативно-правових актів. При цьому такій системі властиві певні ознаки⁴. Їх адаптація до

⁴ Загальна теорія держави і права: підручник / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2009. С. 262.

аналізованої галузі правовідносин дозволяє виділити низку ознак системи міжнародно-правових актів у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а саме:

а) вона є складовою як системи законодавства у сфері безпеки дорожнього руху, так й загальної системи міжнародного законодавства;

б) відзначається ієрархічною будовою, коли відповідні нормативно-правові акти відрізняються за їх юридичною силою. Є думка, що саме конвенції та інші рішення ООН посідають у досліджуваній системі найвищу щабліну;

в) має відповідну горизонтальну структуру, тобто міжнародно-правові акти поділяються за галузями залежно від предмета правового регулювання. Саме ця ознака у подальшому буде покладена в основу їх класифікації;

г) характеризується цілісністю й єдиною спрямованістю. Це означає, що система міжнародно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху є цілісним нормативно-правовим утворенням, спрямованим на убезпечення дорожнього руху та досягнення інших супутніх цілей;

д) вирізняється інтегративним характером: оптимальність за кількістю та якістю відповідних міжнародно-правових актів корелює із результативністю правового регулювання сфери безпеки дорожнього руху на глобальному й національному рівнях.

Звідси під системою міжнародно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху пропонується розуміти сукупність нормативно-правових актів, які розробляються та приймаються міжнародними інституціями, у тому числі громадськими об'єднаннями з міжнародним статусом, та спрямовуються на врегулювання правовідносин у сфері дорожнього руху, діяльності його учасників з метою зменшення дорожньо-транспортного травматизму й смертності серед водіїв, пасажирів та пішоходів, зменшення рівня автотранспортних правопорушень.

Слід наголосити, що розглядуване міжнародно-правове забезпечення стосується передусім автомобільного транспорту. Тому інші види транспорту (залізничний, повітряний, водний, трубопровідний) не входять до предмета цього дослідження. Це можна пояснити таким: автомобілі – найпоширеніший вид сучасного транспорту; найбільше транспортних пригод трапляється саме з автотранспортними засобами; автомобілі – найбільш динамічний і швидкісний вид транспорту.

Класифікація міжнародно-правових актів у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту є центральним елементом цього дослідження. Це пояснюється тим, що таке групування дозволяє оцінити, з одного боку, їх різноманіття, залучення до розробки прийняття певних законодавчих актів міжнародного формату багатьох суб'єктів, а, з другого, – широту предмета їх правового регулювання. Загалом таку класифікацію можна здійснити за багатьма підставами: видом міжнародно-правового документу, суб'єктом прийняття, періодом (роком) розробки й ухвалення та ін. Є думка, що такий поділ необхідно здійснити за предметом (сферою) правового врегулювання у межах загальної царини безпеки дорожнього руху. Це дозволяє виділити такі групи міжнародно-правових актів:

1. *Щодо формування глобальної політики безпеки дорожнього руху.* Представлена група таких актів є однією з найбільш важливих. Адже вони окреслюють сучасний стан безпеки дорожнього руху у світі, тенденції у цій сфері, дозволяють порівняти рівень дорожньо-транспортного травматизму у різних країнах світу, а також визначають перспективні напрями модернізації усієї системи транспортної безпеки у глобальному масштабі. Окремі міжнародно-правові документи із цієї групи лягли в основу при створенні відповідної нормативно-правової бази України у сфері безпеки дорожнього руху, а так само при розробці стратегій, програм і планів дій у вказаній галузі.

Особливого значення набуває резолюція ООН від 31.08.2020 р. № 74/299 «Підвищення безпеки дорожнього руху у всьому світі». Нею оголошено 2021–2030 рр. другим Десятиліттям дій із забезпечення безпеки дорожнього руху. Цим рішенням ООН зайвий раз актуалізувала для світової спільноти проблему, що розглядається, й поставила амбітну мету щодо скорочення протягом 2021–2030 рр. на 50 % смертності й травматизму внаслідок ДТП. Окрім цього, у вказаній резолюції наголошено на необхідності поступового запровадження безпілотного транспорту, реалізації національних концепцій нульової смертності на дорогах, пріоритетності комплексного підходу під час вирішення проблеми безпеки дорожнього руху та ін.⁵

Через два місяці після оприлюднення вищезгаданої резолюції ООН Кабінетом Міністрів України було затверджено Стратегію підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року. У ній визначено мету зниження рівня смертності внаслідок ДТП щонайменше на 30 % до 2024 р. й ступеня тяжкості наслідків ДТП, скорочення соціально-економічних втрат від дорожньо-транспортного травматизму, а також запровадження ефективної системи управління безпекою дорожнього руху для забезпечення захисту життя та здоров'я населення⁶. Тобто формування внутрішньої політики й законодавства України у сфері безпеки дорожнього руху наразі відбувається з урахуванням відповідних тенденцій його міжнародно-правового забезпечення.

Прийняттю цієї резолюції передувала розробка й інших міжнародно-правових актів, які заклали основи для глобальної політики безпеки дорожнього руху: Глобальний план ООН щодо здійснення Десятиліття дій із забезпечення безпеки дорожнього руху у 2011–2020 рр.; десять резолюцій

⁵ Повышение безопасности дорожного движения во всем мире: резолюция ООН от 31.08.2020 г. № 74/299. URL: <https://undocs.org/pdf?symbol=ru/A/RES/74/299>.

⁶ Про схвалення Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 р. № 1360-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80#Text>.

ООН, прийнятих кожні два роки упродовж 2003–2018 рр. на предмет підвищення безпеки дорожнього руху у всьому світі; Московська (2009 р.), Бразиліанська (2015 р.) й Стокгольмська (2020 р.) декларації, прийняті на глобальних конференціях міністрів різних країн з безпеки дорожнього руху.

2. *Щодо створення одноманітності правил дорожнього руху.* Головним документом у цій групі міжнародно-правових актів є Конвенція ООН про дорожній рух 1968 р. (підписана Україною у 1968 р. й ратифікована у 1974 р.). У ній приділена велика увага термінологічному апарату на предмет визначення багатьох понять у сфері дорожнього руху та управління транспортними засобами, безпосередньо правилам дорожнього руху, умовам допуску до міжнародного руху автомобілів й причепів, а також велосипедистів, відомостей щодо водіїв автомобілів та ін.⁷

Доповненням до цього документу можна вважати Конвенцію ООН про дорожні знаки та сигнали 1968 р. (підписана Україною у 1968 р. й ратифікована у 1974 р.). У ній роз'яснюється значення не лише дорожніх знаків й сигналів, а й пояснюються особливості дорожньої розмітки. Усе це і не тільки докладно викладено й описано у дев'яти додатках до цієї Конвенції⁸. Фактично указані міжнародно-правові акти стали нормативно-правовою основою при розробці Закону України «Про дорожній рух» й формування основних положень Правил дорожнього руху в Україні та інших країн світу.

На теперішній час значення цих конвенцій важко переоцінити. У період бурхливої глобалізації, у тому числі розширення європейського співтовариства, активного туризму, трудової міграції, можливості майже безперешкодного перетину міждержавних кордонів (за виключенням періоду поширення пандемії COVID-19) одноманітність правил дорожнього руху,

⁷ Про дорожній рух: конвенція Організації Об'єднаних Націй від 8.11.1968 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/crt1968r.pdf.

⁸ Про дорожні знаки та сигнали: конвенція Організації Об'єднаних Націй від 8.11.1968 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/road_signs.pdf.

дорожніх знаків й сигналів є необхідною і, можливо, єдиною умовою безпечного користування автошляхами сусідніх держав.

3. У сфері перевезення пасажирів та роботи пасажирського транспорту. Указана група міжнародно-правових актів представлена Конвенцією ООН про дорожній рух 1968 р. й Конвенцією СНД про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу 1997 р.⁹ та ін. Загалом приписи, що містяться у вказаних міжнародних документах, зводяться до вимог щодо чисельності пасажирів у транспорті та правил їх розміщення у салоні.

4. У сфері перевезення вантажів. Указана група представлена найбільшою кількістю міжнародно-правових актів. Це зумовлюється великими ризиками для транспортної безпеки при перевезенні вантажів, особливо небезпечних (паливно-мастильні матеріали, хімічні речовини, інші легкозаймисті суміші). На врегулювання міжнародних правил перевезення таких вантажів спрямовані Конвенція ООН про дорожній рух 1968 р., Конвенція ООН про договір міжнародного дорожнього перевезення вантажів 1956 р.¹⁰, Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів 1980 р.¹¹, Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів 1957 р.¹²

5. Щодо запобігання ДТП. Йдеться у першу чергу про відповідні резолюції ВООЗ 1966 р., 1969 р., 1974 р., 1976 р. та деякі ін. У них наголошується на необхідності залучення до процедури розробки відповідних запобіжних заходів урядових, неурядових та міжурядових організацій. Загалом ВООЗ разом із ООН можна вважати найбільш активними міжнародними органами, діяльність яких спрямовується на

⁹ Про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу: конвенція Союзу Незалежних Держав від 9.10.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_034#Text.

¹⁰ Про договір міжнародного дорожнього перевезення вантажів: конвенція Організації Об'єднаних Націй від 19.05.1956 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/cmr.pdf.

¹¹ Про міжнародні змішані перевезення вантажів: конвенція Організації Об'єднаних Націй від 24.05.1980 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/goods.pdf.

¹² Про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів: Європейська Угода від 30.09.1957 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_217#Text.

створення правового й методичного забезпечення безпеки дорожнього руху у світі.

6. *У сфері безпеки дорожнього руху молоді.* Цими питаннями опікується міжнародна неурядова організація «Всесвітня асамблея молоді» (World Assembly of Youth – WAY), яка тісно співпрацює з ООН та її підрозділами. Зокрема, цим об'єднанням у 2007 р. була прийнята Декларація молоді з безпеки дорожнього руху. У цьому документі, який хоча і носить рекомендаційний, загальнопросвітницький характер, здійснена загальна оцінка стану дорожнього руху у світі на період його прийняття. Окрім цього, проведений заклик різних соціальних інститутів та суб'єктів (громадські організації, приватні компанії, ЗМІ, світ розваг, відомі особистості) з метою вжиття конкретних кроків для посилення безпеки дорожнього руху, у тому числі за участі молоді¹³.

7. *Щодо інфраструктури автомобільного транспорту.* Окреме місце у цій групі міжнародно-правових актів посідає Європейська угода про міжнародні автомагістралі 1975 р. В Угоді, а також трьох додатках до неї надається план автодорожньої мережі з присвоєнням їй категорії «Е», наводиться інформація про ідентифікацію й позначення міжнародних автомагістралей, а також умови, що пред'являються до останніх¹⁴. Деякі міжнародні автомагістралі категорії «Е» проходять через територію України.

8. *Щодо покарання осіб за кримінальні правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту.* Ця група міжнародних документів представлена Європейською конвенцією про покарання за дорожньо-транспортні злочини 1964 р.¹⁵ Вона була підписана країнами-членами Ради Європи з метою спрощення процедури притягнення до

¹³ Декларація молоді по безпеці дорожнього руху / Всемирная ассамблея молодежи. URL: https://www.who.int/roadsafety/week/activities/global/youth/youth-declaration-lowres_ru.pdf.

¹⁴ Европейское соглашение о международных автомагистралях (СМА) от 15.11.1975 г. / Организация Объединенных Наций. URL: <https://undocs.org/ru/TRANS/SC.1/2002/3>.

¹⁵ Про покарання за дорожньо-транспортні злочини: Європейська конвенція від 30.11.1964 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_484#Text.

юридичної відповідальності осіб, які порушили правила дорожнього руху не у країні постійного проживання, у тому числі які вчинили автотранспортний злочин.

Насправді у межах наукової статі неможливо перелічити усі існуючі міжнародно-правові акти, які стосуються проблеми підвищення безпеки дорожнього руху, а тим більше надати їх докладний аналіз. Разом із цим у наведеній класифікації представлені основні групи міжнародних документів на зазначену тематику.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можна констатувати таке:

1) проблема безпеки дорожнього руху наразі перебуває у фокусі підвищеної уваги з боку світової спільноти й провідних міжнародних організацій;

2) система міжнародного законодавства у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту на теперішній час є доволі розгалуженою, представлена у виді конвенцій, резолюцій ООН та рішень інших міжнародних органів;

3) міжнародне законодавство у цій сфері перетворилось на правовий фундамент для формування національного законодавства у галузі транспортної безпеки, у тому числі в Україні;

4) міжнародно-правове забезпечення безпеки дорожнього руху має певні прогалини. Вони виражаються у відсутності правового регулювання використання сучасних електричних транспортних девайсів (легкий персональний транспорт у виді електросамокатів, електровелосипедів та ін.), кількість якого значно зросла останніми роками у багатьох країнах світу. Це стосується й безпілотних транспортних засобів, які уже експлуатуються у деяких державах. Тому це вимагає відповідних доповнень до Конвенції ООН про дорожній рух й Конвенції ООН про дорожні знаки та сигнали, а також внесення змін до чинного національного законодавства;

5) міжнародно-правове забезпечення дорожнього руху здатне реально посилити транспортну безпеку й зменшити кількість автотранспортних правопорушень лише за умови оперативних, однак послідовних дій з боку національних урядів. Такі кроки мають виражатись у запровадженні комплексних стратегій шляхом реалізації правових, організаційних, технічних, інформаційно-просвітницьких та інших заходів.

Список використаних джерел

1. Global status report on road safety 2018: summary. (2018). Geneva: World Health Organization. URL: <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/277370/WHO-NMH-NVI-18.20-eng.pdf?ua=1>.
2. Глобальні цілі сталого розвитку: 2015–2030 / Організація Об'єднаних Націй. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>.
3. Загальна теорія держави і права: підручник / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.
4. Повышение безопасности дорожного движения во всем мире: резолюция ООН от 31.08.2020 г. № 74/299. URL: <https://undocs.org/pdf?symbol=ru/A/RES/74/299>.
5. Про схвалення Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 р. № 1360-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80#Text>.
6. Про дорожній рух: конвенція Організації Об'єднаних Націй від 8.11.1968 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/crt1968r.pdf.
7. Про дорожні знаки та сигнали: конвенція Організації Об'єднаних Націй від 8.11.1968 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/road_signs.pdf.
8. Про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу: конвенція Союзу Незалежних Держав від 9.10.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_034#Text.
9. Про договір міжнародного дорожнього перевезення вантажів: конвенція Організації Об'єднаних Націй від 19.05.1956 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/cmr.pdf.
10. Про міжнародні змішані перевезення вантажів: конвенція Організації Об'єднаних Націй від 24.05.1980 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/goods.pdf.

11. Про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів: Європейська Угода від 30.09.1957 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_217#Text.

12. Декларация молодежи по безопасности дорожного движения / Всемирная ассамблея молодежи. URL: https://www.who.int/roadsafety/week/activities/global/youth/youth-declaration-lowres_ru.pdf.

13. Европейское соглашения о международных автомагистралях (СМА) от 15.11.1975 г. / Организация Объединенных Наций. URL: <https://undocs.org/ru/TRANS/SC.1/2002/3>.

14. Про покарання за дорожньо-транспортні злочини: Європейська конвенція від 30.11.1964 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_484#Text.

REFERENCES

1. Global status report on road safety 2018: summary (2018). Geneva: World Health Organization. URL: <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/277370/WHO-NMH-NVI-18.20-eng.pdf?ua=1>.

2. Hlobalni tsili staloho rozvytku: 2015–2030 / Orhanizatsiia Ob'iednanykh Natsii. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html> [in Ukrainian].

3. Tsvik, M.V., Petryshyn, O.V., Avramenko, L.V. et al. (2009). Zahalna teoriia derzhavy i prava / M. V. Tsvik, O. V. Petryshyn (Eds.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

4. Povyshenie bezopasnosti dorozhnogo dvizhenija vo vsem mire: rezoljucija OON ot 31.08.2020 g. № 74/299. URL: <https://undocs.org/pdf?symbol=ru/A/RES/74/299>.

5. Pro skhvalennia Stratehii pidvyshchennia rivnia bezpeky dorozhnogo rukhu v Ukraini na period do 2024 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.10.2020 r. № 1360-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80#Text>.

6. Pro dorozhnii rukh: konventsiiia Orhanizatsii Ob'iednanykh Natsii vid 8.11.1968 r. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/crt1968r.pdf [in Ukrainian].

7. Pro dorozhni znaky ta syhnaly: konventsiiia Orhanizatsii Ob'iednanykh Natsii vid 8.11.1968 r. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/road_signs.pdf [in Ukrainian].

8. Pro mizhnarodni avtomobilni perevezennia pasazhyriv i bahazhu: konventsiiia Soiuzu Nezalezhnykh Derzhav vid 9.10.1997 r. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_034#Text.

9. Pro dohovir mizhnarodnoho dorozhnoho perevezennia vantazhiv: konventsiiia Orhanizatsii Ob'iednanykh Natsii vid 19.05.1956 r. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/cmr.pdf [in Ukrainian].

10. Pro mizhnarodni zmishani perevezennia vantazhiv: konventsiiia Orhanizatsii Ob'iednanykh Natsii vid 24.05.1980 r. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/goods.pdf [in Ukrainian].

11. Pro mizhnarodne dorozhnie perevezennia nebezpechnykh vantazhiv: Yevropeiska Uhoda vid 30.09.1957 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_217#Text.

12. Deklaracija molodezhi po bezopasnosti dorozhnoho dvizhenija / Vsemirnaja assambleja molodezhi. URL: https://www.who.int/roadsafety/week/activities/global/youth/youth-declaration-lowres_ru.pdf [in Russian].

13. Evropejskoe soglashenija o mezhdunarodnyh avtomagistraljah (CMA) ot 15.11.1975 g. / Organizacija Ob'edinennykh Nacij. URL: <https://undocs.org/ru/TRANS/SC.1/2002/3> [in Russian].

14. Pro pokarannia za dorozhno-transportni zlochyny: Yevropeiska konventsiiia vid 30.11.1964 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_484#Text.

Колодяжний М. Г. Система международно-правового обеспечения безопасности дорожного движения

В статье предпринята попытка систематизировать международно-правовые акты в сфере безопасности дорожного движения. Обозначено его современное состояние в мире. Указаны общие методологические основы познания проблемы международно-правового обеспечения в изучаемой области. Выделены отдельные составляющие методологии исследования непосредственно системы международно-правового обеспечения в данной сфере. Опираясь на признаки системы законодательства, имеющей место в теории права, выделен ряд характерных свойств системы международно-правового обеспечения транспортной безопасности. Это позволило предложить авторское определение этого понятия. Система международно-правового обеспечения безопасности дорожного движения представлена с помощью классификации соответствующих международных документов, принятых за последние 70 лет ООН, ВОЗ и другими международными институтами. Их разделение осуществлено по предмету правового регулирования в общей сфере безопасности дорожного движения. Это позволило выделить восемь групп международно-правовых актов: формирующие глобальную политику безопасности дорожного движения; направленные на создание единообразия правил дорожного

движения; в сфере перевозки пассажиров и работы пассажирского транспорта; в сфере перевозки грузов; в сфере предотвращения ДТП; в сфере безопасности дорожного движения молодежи; касающиеся инфраструктуры автомобильного транспорта; регулирующие наказание лиц за уголовные правонарушения в сфере безопасности дорожного движения и эксплуатации транспорта. Высловлены предложения по возможному дополнению действующих конвенций с учетом современного состояния развития транспортной отрасли и внедрения новых технологий.

Ключевые слова: международно-правовое обеспечение, система законодательства, безопасность дорожного движения, эксплуатация транспорта.

Kolodyazhny M. G. The system of international legal security of road-traffic safety

The article attempts to systematize international legal acts in the field of road-traffic safety. Its current state in the world is outlined. The general methodological bases of knowledge of a problem of the international legal security in the studied field are specified. Some components of the research methodology are directly identified in the system of international legal security in this area. Based upon the features of the system of legislation that takes place in the theory of law, a number of characteristic features of the system of international legal security of transport safety. This made it possible to offer an author's definition of this concept. The system of international legal security of road-traffic safety is represented by the classification of relevant international documents adopted during the last 70 years by the UN, WHO and other international institutions. Their division is carried out on the subject of legal regulation in the general field of road-traffic safety. This made it possible to identify eight groups of international legal acts: as for the formation of a global road-traffic safety policy; the creation of uniform traffic rules; in the field of passenger transportation and passenger transport; in the field of cargo transportation; in the field of accident prevention; in the field of road-traffic safety of youth; as for the road transport infrastructure; as for the punishment of persons for criminal offenses in the field of road-traffic safety and transport operation. Proposals are made for possible supplementation of the existing conventions taking into account the current state of development of the transport industry and the introduction of new technologies.

Key words: international legal security, system of legislation, road-traffic safety, transport operation.